

BARUCH SPINOZA (1632-1677)

Malebrantxe kristiñau eta eleiz-gizon zintzoa zan, baiña bere filosofiak dana-jainkotasunaren arrisku bat eukan, berak iñoz onartuko ez eban arriskua.

Baiña beragaz ia batera bizi zan Spinoza'k ausarti emon eban urrats ori, Spinoza dana-jainkotasunaren aldekoa dogu, argi ta garbi.

Amsterdam' en jaio zan, jatorriz judatarra zan famili baten, baiña Burgos'ko Espinosa de los Monteros deritxoan erriagaz be ba-eukan zer-ikusia. Gaztetan ikasi eban ebraiera etsa Biblia aztertzen zalea izan zan, gero matematikak, latin eta greko be ikasi ebazan eta gazte zala ezagutu eban Deskartes' en filosofia

Ogeta bi urtekoa zala eta bere gurariz, itzi eban judatarren erlejiñoa eta urte bi geroago sinagogatik kanpora bialdu eben.

Heidelberg'eko Ikastetxe Nagusian filosofoa-irakastegia eskiñi eutsoen, baiña ez eban onartu. Bera il-ostean argitaratu zan "Etica more geometrico demonstrata" liburua. Ordurako zabal ebillan ateo edo jainkoagabea zala.

Bere filosofia'ren oiñarrian Deskartes dago eta mundua zertasun bakarria izatea da oiñarri. Ortik atera eban bere pentsabidea Giordano Bruno'k. Onak burubide orregaitik galdu eban beronen bizia.

Deskartes eta Malebrantxe'ren bidetik asi arren, laster eldu zan Spinoza dana-jainko zaleen bidera: Munduaren zertasun bakar ori Adimen bakarragaz bat eginda dago. Osotasunik osoena da gutzat, bere ustez, zertasun bakar orren eta adimen bakar orren zati garala jakitea.

Baiña erizpide orrek ez dauka zer-ikusirik fedeagaz, fedeak beste bide batzuk daroaz, ez filosofiarenak.

Danajainko erispide orretatik ateraten doguz beste burubide guztiak, Jainkoa eta izadia gauza bat bera dirako.

Ezagutzerako lau urrats emoten doguz, entzudakoa bide lez artu barik: Lenengoa gure irudimena da, ezagutze illuna, or dagoz burubide orokorrak, uribersalak. Bigarren buru-argia dator eta au benetako ezagupena da eta burubide argiak daukaz, pentsaerea bera eta aurrean dagon zabal-

tasuna. Baiña beste ezagupen bat dago ohea, intuiziñoz Jainkoa ikustea, Jainkoa bere izaera guztiagaz eta beragan dagozan gauza guztiakaz. Gizonaren burua ez da besterik "danean dana dan adimen neurri bakoa" ren zatia baiño.

Ez gara ba Jainkoagana eltzen gauzen bidez, Jainkoagan ezagutzen doguz gauza guztiak Jainkoa ta gauzak bat diralako, Jainkoa, zertasuna eta izadia gauza bat beraren iru izen dira.

Deskartes' en antzera diño Jainkoa bere buruaren jatorri dala (causa sui), baiña "causa" edo jatorri berba ori, "azalpen" lez artu bear da.

Eta askatasuna zer da orduan? Ez da besterik barruak nai ta nai ez eskatzen dauana betetea baiño.

Ondo ulertu eban Spinoza' gan Berthysek' en, irakatsi ori ez zala besterik Spinoza' gan benetako Jainko-ukatzeari edo ateismoa baiño.

Deskartes' ek ondo bereiztu ebazan Jainkoa ta gizakien arimea, ez ostera Spinoza' k, onak bitasun ori alboratu eta gizakien adimena ta Jainkoarena, Jainkoa ta gizakien arimea zertasun edo sustantzi bat dirala diño. Deskartes' en mekanikeria bai onartzen dau eta askatasuna ez da aukeratzea, beartuta egotea ondo ulertzea baiño.

Eta politika-arlori sartzeko, Spinoza' rentzat, fedea esanak egitea da eta politikak zuzendu bear dau gauza sagaratu mundua, erri-agintariak esan bear dabe zer dan zuzena eta zer okerra gure jokabidean. Orra or eskubideen iturri bakarra, laterria.

Ikusten da ba, Deskartes' ek, fededuna zalako, emon ez eban urratza Spinoza' k emon daua. Orrantza jotzen dabe buruargien bideak eta Platon' en ondorenak, baiña idealistena izango dan mundu ori ez da errez alkartzen gure zentzunen ekin eta ekin adimenera dakarrenagaz. Oraindiño buru-min aundiak izango dabez urrengo filosofoak gauza bi orreik alkartzeko. Bide orretan aurkituko dogu Leibniz' en "aurretiazko armonia".

OLAZAR'tar Martin'ek

Bilbao
UDALA
AYUNTAMIENTO

IPUIN SARIKETA (BILBAO'KO UDALAREN BABESPEAN)

EUSKARAZALEAK ALKARTEA'K, urte guztietan lez aurtzen be, ipuin sariaketa iragarten dau, oiñarri-arauak oneik dirala:

- Ipuinak euskeraz eta erriak erabilten dauan euskalkia erabilliaz idatziak izan bearko dabe eta idazkerea, EUSKERAZAINZA'k argitaratua eta ZER aldizkarian erabilten dana.
- Ipuinak asmatu-rikoak edo errian batuak izango dira, ez idatzita dagozanak edo itzulpenak.
- Luzeera iru orrialdetik laur orrialdera, idazkiñez idatzita eta bitarte bi dirala. Saria irabazten dabenak ZER' en argitaratuko dira. Sari-rik irabazten ez dabenak be bai ipuiñaren barrenean idazleak baimena emoten dauanean.
- Azillaren azkenerako EUSKARAZALEAK ALKARTEA' ren etxean (Bilbao'ko Colon de Larreategi, 14, 2ª eskoia) egon bear dabe. Abenduaren azkenerako emongo da maikoen erabagia eta Zer' en agertuko da, Urterilllean, baita DEIA Egunkarian be albait lasterren.
- Sariak bost izango dira:

1.ª 300,50 euro	4.ª 120,20 euro
2.ª 240,40 euro	5.ª 60,10 euro
3.ª 180,30 euro	
- Ipuinak zein ordeagaz bialdu eta karta-azal txiki baten barruan izen-ordea ta izena.
- Epea abenduaren azkenera arte luzatzen da.

EUSKARAZALEAK